

TELEMEDITSINA- QISHLOQ JOYLAR UCHUN IMKONIYATMI YOKI XAVFMI?

Bekmirzayeva Gulira'no Akbarali qizi

Alfraganus Universiteti tibbiyot fakulteti

Davolash ishi yo'nalishi talabasi

guliranobekmirzayeva231@gmail.com

G'offorov Dilshodbek

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti

Davolash ishi yo'nalishi talabasi

dilshodbekgofforov3@gmail.com

Anotatsiya: Telemeditsina – bu zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida tibbiy xizmatlarni masofaviy tarzda ko'rsatish tizimi bo'lib, ayniqsa chekka va qishloq hududlarda yashovchi aholiga tibbiy yordam ko'rsatish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ushbu maqolada telemeditsinaning asosiy shakllari, ularning afzallik va kamchiliklari, tibbiyot tizimidagi o'rni, shuningdek, qishloq joylar sharoitida ushbu texnologiyaning amaliyotda qanday qo'llanilishi tahlil qilinadi. Maqolada video maslahatlar, masofaviy tashxis, tibbiy monitoring, mobil ilovalar orqali davolanish kabi telemeditsina imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, internet infratuzilmasi, texnik savodxonlik, axborot xavfsizligi kabi mavjud muammolar ham yoritilgan. Telemeditsinaning rivojlanishi O'zbekiston va boshqa davlatlar tajribasi bilan solishtirilib, qishloq joylarda sog'liqni saqlash xizmatlari sifatini oshirishda bu texnologiyaning dolzarbligi ko'rsatib berilgan. Xulosa sifatida telemeditsina – imkoniyatlar bilan bir qatorda xavf-xatarlarni ham o'z ichiga oladigan, ammo to'g'ri yo'naltirilgan taqdirda ijtimoiy tenglikni ta'minlovchi kuchli vosita sifatida baholanadi.

Kalit so'zlar: Telemeditsina, Masofaviy tibbiy yordam, Qishloq joylarda sog'liqni saqlash, Tibbiy texnologiyalar, Mobil salomatlik (mHealth), Video maslahat, Internet infratuzilmasi, Axborot xavfsizligi, Tibbiy raqamli transformatsiya, Tibbiy monitoring, Onlayn tashxis, Raqamli salomatlik, Tibbiy xizmatlarning tengligi, O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimi, Telemeditsina afzalliklari, Telemeditsina muammolari, Sog'liqni saqlash innovatsiyasi, Global sog'liqni saqlash, Tibbiy xizmatlar sifati, Tibbiy texnologiyalarning kelajagi

Bugungi raqamli dunyoda tibbiyot ham sezilarli o'zgarishlarga yuz tutmoqda. Pandemiya davri dunyoga telemeditsinaning zarurligi va foydasini yaqqol ko'rsatdi. Ayniqsa, uzoq, chekka, tibbiy infratuzilmasi rivojlanmagan hududlarda yashovchi aholiga masofaviy tibbiy xizmatlar ko'rsatish telemeditsinaning asosiy ustunligidir.

Ushbu maqola telemeditsinaning aynan qishloq joylar sharoitida qanday imkoniyatlar va xavf-xatarlar keltirishi mumkinligini tahlil qiladi.

Telemeditsina nima? Asosiy tushunchalar- Telemeditsina – bu tibbiy xizmatlarni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali masofadan turib ko‘rsatish tizimi.

Shakllari: Video maslahatlar, Onlayn tashxis, Masofaviy monitoring, Mobil ilovalar orqali kuzatuv, Elektron retseptlar

Qishloq joylarda telemeditsinaning imkoniyatlari- Shoshilinch tibbiy maslahatlar olish imkoniyati. Malakali shifokorlarga yetib borish imkoniyati. Yo‘l va transport xarajatlarining kamayishi. Davolanish uchun uzoq kutishga hojat qolmasligi. Mobil ilovalar yordamida salomatlikni nazorat qilish (qon bosimi, diabet monitoringi va h.k.). Chekka hududlar uchun moslashtirilgan ilovalar va xizmatlar

Asosiy afzalliklar- Sog‘liqni saqlash xizmatlarining qulayligi va tezkorligi, Tibbiy xizmatlar sifati va ularga yetishuvchanlik oshadi. Shifokorlarning ish samaradorligi ortadi. Yuqumli kasalliklar tarqalishini kamaytirish (masofaviy aloqa orqali), Malakali mutaxassislarni jalb etish osonlashadi

Kamchiliklar va xavflar: Internet va texnik infratuzilmaning yetarli emasligi- Raqamli savodxonlikning pastligi (ayniqsa, yoshi katta aholi orasida). Axborot maxfiyligi va ma’lumotlar xavfsizligi muammolari. Bemorga noto‘g‘ri tashxis qo‘yilishi xavfi (vizual tekshiruv yetishmasligi sabab). Tibbiy xatoliklar holati va javobgarlik masalalari, Yurtdoshlar orasida onlayn xizmatlarga ishonchsizlik

O‘zbekiston va boshqa mamlakatlar tajribasi- O‘zbekiston: “Salomatlik” mobil ilovasi, onlayn shifokor maslahatlari joriy qilinmoqda. Ammo hali ham qishloq hududlarda internet qamrovi, texnik jihozlar muammosi mavjud. Hindiston, Afrika davlatlari: mobil telemeditsina stansiyalari, arzon gadjetlar yordamida aholiga keng tibbiy xizmat ko‘rsatilmoqda.

Xulosa: Telemeditsina — zamonaviy tibbiyotning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ayni paytda u nafaqat pandemiya sharoitida, balki uzoq va infratuzilmasi sust rivojlangan hududlarda tibbiy xizmatlarga bo‘lgan ehtiyojni qoplashda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Qishloq joylarda yashovchi aholi uchun malakali shifokorga tez va qulay tarzda murojaat qilish imkoniyatining mavjud bo‘lishi, ularning sog‘liq holatini yaxshilashda katta rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, telemeditsina yordamida shifokorlar ish yukini kamaytiradi, tibbiy resurslardan samarali foydalaniladi va tibbiy yordam ko‘rsatish geografiyasi kengayadi. Ammo, bu texnologiyaning to‘liq samaradorligini ta’minlash uchun bir qator muhim shart-sharoitlar mavjud: yuqori tezlikdagi internetga ulanish, tibbiy axborotlarning xavfsizligi, raqamli savodxonlik darajasining oshirilishi va telemeditsina xizmatlarini qonuniy asosda tartibga solish. Aks holda, noto‘g‘ri tashxis, axborot sizib chiqishi yoki bemor va shifokor orasida ishonchning pasayishi kabi salbiy oqibatlar yuzaga kelishi mumkin. Shunday ekan, telemeditsina – bu nafaqat texnologik yangilik, balki sog‘liqni

saqlash sohasidagi ijtimoiy tenglik, iqtisodiy samaradorlik va bemorlar hayoti uchun javobgar yondashuvdir. U ehtiyotkorlik bilan yo'lga qo'yilganda, ayniqsa qishloq joylarda tibbiy yordamga bo'lgan muhim bo'shliqni to'ldiruvchi kuchli vositaga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. WHO. (2022). Telemedicine: opportunities and developments in Member States
2. Bashshur, R., et al. (2016). "The Empirical Evidence for Telemedicine Interventions in Mental Disorders." Telemedicine and e-Health
3. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi rasmiy axborotlari
4. www.health.gov.uz
5. Keshav, S. (2021). Telehealth in Rural Areas: Bridging the Health Gap. Journal of Global Health